

DIGITALIZATOR

Sve većim razvojem kompjutorske tehnologije sve više termina iz anglosaksonskego jezičnog područja prodire u naše stručno nazivlje. Kad je god to moguće, treba za riječi iz stranih jezika naći odgovarajuće naše nazive. Često to ipak nije moguće, pa tada za odgovarajući uređaj ili postupak upotrebljavamo, najčešće, engleske riječi. Ali u tom slučaju ta riječ se podvrgava pravilima našeg jezika i dobiva naše nastavke. Npr. *plotter* pišemo s jednim *t* kao *ploter*. Engleske termine *hardware* i *software* pišemo *hardver* i *softver*, a pridjevi su hardverski i softverski.

Veći broj termina iz engleskog jezika ulazi u naše nazivlje vezano uz područje *digitalizacije*. Digitalizacija se najčešće definira kao proces pretvaranja podataka iz analognog oblika u digitalni. Digitalni oblik znači upotrebu diskretnih signala organiziranih u nekom kodiranom obliku kako bi predstavljali podatke u obliku brojeva. Drugim riječima, neki je podatak pretvoren u digitalni oblik tek kad je pohranjen na nosioce pogodne za kompjutorsku obradu.

Kad se u kartografiji govori o digitalizaciji, radi se o grafičkoj ili kartografskoj digitalizaciji, tj. procesu pretvaranja grafičkih originala u digitalni oblik.

Digitalizacija (u širem smislu) izvodi se pomoću *digitalizatora* (engl. *digitizer*), tj. uređaja za pretvaranje analognih signala u digitalni oblik. Takvi se uređaji nazivaju i analogno-digitalni pretvarači ili A/D-pretvarači. Posebna vrsta takvih uređaja su grafički digitalizatori, koji služe za pretvaranje grafičkih originala u digitalni oblik.

Grafički digitalizatori mogu biti ručni, poluautomatski i automatski. Kod ručnih digitalizatora mjerna se markica (kursor) rukom vodi od točke do točke ili po liniji koja se digitalizira. Poluautomatske digitalizatore karakterizira automatsko kretanje mjerne markice duž linije i ručne intervencije operatora na početku i u kritičnim situacijama, kad je linija po kojoj se kreće mjerna markica ispresijecana drugim linijama. Ručne i poluautomatske digitalizatore nazivamo i *vektorskim digitalizatorima* jer se digitalizirana linija aproksimira nizom vektora. Rezultat digitalizacije je niz brojeva koji predstavljaju pravokutne koordinate u lokalnom sustavu digitalizatora.

Kod automatskih digitalizatora čitav se proces odvija automatski. Tu vrstu digitalizatora nazivamo *skaneri* (engl. *scanner*), a proces digitalizacije skaniranje. Skanere nazivamo i *rasterskim digitalizatorima* jer čitav original razlažu u gustu mrežu (raster) točkica, tzv. piksela (engl. *pixel* od *picture element*, tj. slikovni element). Rezultat digitalizacije je niz brojeva koji predstavljaju intenzitet reflektirane svjetlosti u svakoj točkici originala.

Terminologija na području digitalne kartografije u svijetu, a pogotovo u nas, nije standardizirana. Tako poneki autori definiraju grafičku digitalizaciju kao proces pretvaranja grafičkih originala u niz pravokutnih koordinata. Prema takvoj definiciji digitalizacije skaniranje nije digitalizacija, pa se piše i govori o digitalizaciji i skaniranju. Smatram da to nije opravdano, pogotovo što se i u digitalnoj obradi slika i u stolnom izdavaštvu govori o digitalizaciji slike.

Nadalje, u našoj stručnoj literaturi osim termina digitalizator upotrebljava se i termin *digitajzer*. Međutim, i autori koji pišu *digitajzer* upotrebljavaju termine *digitalizacija* i *digitalizirati*. Kako je osnova tih riječi »digitaliz«, to je jedino ispravno digitalizator. Osim toga, suglasnička skupina »jz« u digitajzer vrlo se loše uklapa u naš jezični sustav.

Originalni engleski termin *scanner* se piše i govori u nas kao *skaner* i *skener*. Po mojoj ocjeni, a konzultirao sam i lektore, bolje je *skaner*.

Uz proces digitalizacije vezano je još nekoliko termina. Za termin *editing* u nas se često upotrebljava *editiranje*. Mislim da je to nepotrebno pored naše riječi *uređivanje*. Za *layer* imamo našu riječ *sloj* pa kažemo da sadržaj karte digitaliziramo u slojevima. *Coverage* znači *dio ili isječak sloja*. *Node* je *čvor* a dio linije između dva čvora je *brid* ili *luk* (engl. *arc*).

Ovdje je izneseno nekoliko prijedloga za terminološku standardizaciju. Oni koji se s nekim od tih prijedloga ne slažu, trebali bi u ovoj rubrici izložiti svoje prijedloge pa da diskusijom dođemo do najprikladnijih naziva. Jer kad se neprikladni nazivi ustale, vrlo ih je teško zamijeniti boljima.

Nedjeljko Frančula